

การศึกษารูปแบบการเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนและทัศนคติของผู้ปกครองเด็กที่มีต่อศูนย์เด็ก  
ก่อนวัยเรียน ในจังหวัดอุทัยธานี ปี 2525

ผู้ทำการวิจัย

นายแสงสิน แพทย์ประพาศ \*

## สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญตาราง	ข
บทที่ 1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	3
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	4
ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย	4
ขอทดลองเบื้องต้น	4
บทที่ 2 วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	6
บทที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	10
ตอนที่ 1 ลักษณะโดยทั่วไปของการจัดศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน	10
ตอนที่ 2 อาคาร สถานที่ตั้ง และสภาพแวดล้อมของศูนย์	16
ตอนที่ 3 บุคลากรของศูนย์	18
ตอนที่ 4 ที่มาแหล่งรายได้ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน และค่าใช้จ่ายของเด็ก	21
ตอนที่ 5 ปัญหาทั่วไป	23
บรรณานุกรม	28

ก  
คำนำ

รายงานการวิจัย เรื่อง การจัดศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนและความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนในจังหวัดอุทัยธานี ปี 2525 เป็นการสำรวจสภาพความเป็นจริงทั่วไปในการจัดศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน ที่ดำเนินการจัดโดยหน่วยงานต่าง ๆ ข้อมูลที่ได้นี้จะเป็นส่วนหนึ่งที่หน่วยงาน ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้ที่สนใจสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

ผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติที่ได้ให้ความอนุเคราะห์งบประมาณในการจัดทำครั้งนี้

  
(นายแสงดิน แพทย์ประพาท)

ข

สารบัญตาราง

		หน้า
ตาราง ก	แสดงหน่วยงานที่จัดการศึกษาก่อนวัยเรียนในจังหวัดอุทัยธานี ปี 2525	2
ตารางที่ 1	จำนวนและร้อยละของศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน จำแนกตามสังกัด ผู้ดำเนินงานในจังหวัดอุทัยธานี ปี 2525	10
ตารางที่ 2	ช่วงอายุ ต่ำสุด - สูงสุดโดยเฉลี่ยที่ศูนย์รับเด็กก่อนวัยเรียน ปี 2525	11
ตารางที่ 3	แสดงจำนวนเด็กและจำนวนเฉลี่ย ของศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน ปี 2525	11
ตารางที่ 4	แสดงเวลาทำงานในหนึ่งวันของศูนย์ต่าง ๆ จำแนกตามสังกัด	13
ตารางที่ 5	แสดงจำนวน เพศ บุคคลากรที่มีในศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนจังหวัด อุทัยธานี ปี 2525	18

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปในหมู่นักการศึกษาและสังคมวิทยาว่า ความเจริญงอกงามของมนุษย์เป็นผลจากอิทธิพลใหญ่ ๆ 2 ประการคือ กรรมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม แต่องค์ประกอบที่ส่งผลมากนั้นสิ่งแวดล้อมจะมีผลมากกว่า ในเรื่องนี้นักสังคมวิทยาทางการศึกษา เช่น Havighurst & Neugarten<sup>1</sup> ได้กล่าวว่า องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับผลการเรียนของเด็กในโรงเรียนมีอยู่ 4 ประการ คือ

1. ความสามารถที่มีติดตัวมาแต่กำเนิด (Inborn ability)
2. ชีวิตในครอบครัว (Family life)
3. คุณภาพทางการศึกษาเล่าเรียน (Quality of Schooling)
4. สังกัป หรือแรงจูงใจของเด็ก (Self-concept or Aspiration)

สภาพแวดล้อมทางครอบครัวก็มีผลต่อเด็กเช่นกัน จากการศึกษาของ Hess & Shipman (1965) พบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่ซัดสนมีคะแนนทางสติปัญญา (Intelligence) ต่ำกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวฐานะปานกลางอย่างชัดเจน สำหรับเด็กเล็กที่ยังไม่เข้าโรงเรียน สิ่งแวดล้อมที่สำคัญที่สุดคือ สภาพในครอบครัวหรือการอบรมเลี้ยงดูเด็ก จากการศึกษาวิจัยต่าง ๆ แสดงให้เห็นว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจน อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ด้อยกว่าจะเสียเปรียบเด็กที่มีฐานะดี เมื่อเข้าเรียนในแทบทุกกรณี

ในเรื่องของการพัฒนาการศึกษาก่อนการประถมศึกษา ภาครัฐก็ได้เห็นความสำคัญได้กำหนดเป็นนโยบายไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ไว้ว่า<sup>2</sup>

1. เร่งรัดและสนับสนุนให้ชุมชนร่วมรับภาระกับหน่วยงานของรัฐในการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน โดยมุ่งกระจายไปยังชนบท ท้องถิ่นห่างไกลและแหล่งเสื่อมโทรมก่อน สำหรับชั้นเด็กเล็กให้เน้นการจัดในท้องถิ่นที่มี

<sup>1</sup> Robert J. Havighurst and Bernice L. Neugarten, Society and Education (3 rd ed; Boston: Allyn and Bacon. Inc, (1967)

<sup>2</sup> สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) บริษัท สำนักพิมพ์ พัฒนาศึกษา จำกัด กรุงเทพฯ ๗ หน้า 50

นักเรียนพูดภาษาถิ่น ที่มีปัญหาต่อการเรียนทั่วถึงทุกโรงเรียน ส่วนการ  
อนุบาลศึกษา รัฐจะทำเป็นตัวอย่างและการวิจัยเท่านั้น

2. ปรับปรุงคุณภาพการจัดการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยก่อนประถมศึกษา โดยจัด  
กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสุขภาพอนามัย โภชนาการ สติปัญญา มุคตลิกภาพ  
และจริยธรรม เป็นการเตรียมความพร้อมของเด็กที่จะเข้าสู่ระบบการประ  
ถมศึกษา และสังคม

3. วิจัยและพัฒนารูปแบบ กำหนดมาตรฐาน การพัฒนาเด็กวัยก่อนประถมศึกษา  
และอบรมผู้ดูแลเด็กให้สอดคล้องกันระหว่างหน่วยงานให้เป็นไปในทิศทาง  
เดียว

คงเป็นด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดโครงการเลี้ยงดูเด็กก่อนประถมศึกษาอย่างมาก  
ในจังหวัดอุทัยธานีมีหน่วยงาน และเอกชนที่รับผิดชอบจัดการเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็ก  
ก่อนวัยเรียน ดังนี้

ตารางที่ ก แสดงหน่วยงานที่จัดการศึกษาก่อนวัยเรียน ในจังหวัดอุทัยธานี ปี 2525

หน่วยงานที่รับผิดชอบ	จำนวน	หมายเหตุ
เอกชน	-	ไม่แน่นอน
โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถม ศึกษา จังหวัดอุทัยธานี	1	
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดอุทัยธานี	1	
พัฒนาชุมชน จังหวัดอุทัยธานี	11	
สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดอุทัยธานี	3	
โรงเรียนราษฎร์	3	
รวม		

แต่การจัดของแต่ละหน่วย เบื้องต้น ในลักษณะต่างคนต่างทำ และยังไม่ได้มีการศึกษา  
ไว้ว่าแต่ละหน่วยงานมีรูปแบบในการจัดอย่างไร จึงได้ศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาเลี้ยงดู  
เด็กก่อนวัยเรียนที่จัดขึ้นในจังหวัดอุทัยธานี ทั้งนี้ เพื่อจะได้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการที่จะ  
กำหนดมาตรฐานการพัฒนาเด็กวัยก่อนประถมศึกษาและอบรมผู้ดูแลเด็กให้สอดคล้องกัน  
ระหว่างหน่วยงาน ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัย เรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดศูนย์เด็กก่อนวัย  
เรียน ในปีการศึกษา 2525 ของจังหวัดอุทัยธานี ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ลักษณะทั่วไปการจัดศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน
2. อาคาร สถานที่ตั้ง และสภาพแวดล้อมของศูนย์
3. บุคคลากรของศูนย์
4. งบประมาณ
5. ปัญหาที่พบ

### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรประกอบด้วย

1. ศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน ซึ่งดำเนินการ โดยหน่วยงานต่อไปนี้
  - 1.1 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี
  - 1.2 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดอุทัยธานี
  - 1.3 พัฒนาชุมชน จังหวัดอุทัยธานี
  - 1.4 สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดอุทัยธานี
  - 1.5 โรงเรียนราษฎร์
2. ผู้ปกครอง บิดา มารดา เด็กที่ส่งเด็กเข้ารับบริการในปีการศึกษา 2525

การศึกษาศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนศึกษาจากประชากร ศูนย์ที่เปิดดำเนินการ โดยหน่วย  
งานต่าง ๆ สำหรับกลุ่มบิดา มารดา และผู้ปกครอง ใช้วิธีการสุ่มจากศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน  
สังกัดหน่วยงานต่าง ๆ อย่าง ละ 1 ศูนย์ ศูนย์ละ 20 คน โดยวิธีการสุ่มแบบจับฉลาก

## เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เกี่ยวกับการสำรวจการดำเนินงานของศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน ผู้วิจัยได้ศึกษาแบบสำรวจของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เรื่องการจัดศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนในประเทศไทย นำมาปรับปรุงให้เหมาะสมตามเนื้อหาที่จะศึกษา ...  
ครั้งแรกได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับ คณะศึกษานิเทศก์จังหวัดและอำเภอ แล้วนำมาปรับปรุง ครั้งที่สองได้นำไปทดลองใช้กับครูผู้สอนในเขตอำเภอเมือง แล้วนำมาปรับปรุงอีกครั้ง และนำไปใช้ในการสำรวจกับกลุ่มตัวอย่าง

## ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจในค่านเกี่ยวกับการจัดศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนโดยหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัดอุทัยธานี นอกจากจะได้ทราบสภาพการจัดการของศูนย์ต่าง ๆ ดังกล่าวในวัตถุประสงค์แล้ว ยังจะเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่จะจัดการศึกษาเด็กก่อนวัยเรียนระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ให้สอดคล้องกัน

## ข้อตกลงเบื้องต้น

ศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน หมายถึง โรงเรียนอนุบาล หรือโรงเรียนที่มีชั้นเด็กเล็กหรือเด็กก่อนเกณฑ์ หรือศูนย์โภชนาการเด็ก หรือสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน หรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ตั้งขึ้นเพื่ออบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน หรือที่เรียก ศูนย์ปฐมวัย

เด็กก่อนวัยเรียน หมายถึง เด็กที่เรียนในชั้นอนุบาล 1 และ อนุบาล 2 ในโรงเรียนอนุบาล โรงเรียนราษฎร์ เด็กที่อยู่ในศูนย์โภชนาการเด็ก หรือสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน หรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือที่เรียกว่าศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน หรือศูนย์ปฐมวัย โดยทั่วไปจะมีอายุประมาณ  $2\frac{1}{2}$  ถึง 6 ปี

บุคคลากร หมายถึงผู้ที่ทำหน้าที่สอน ผู้ที่ทำหน้าที่ดูแล ตลอดจนเจ้าหน้าที่ คณงาน  
ภาร โรงเรียนที่ปฏิบัติงานในศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน

ทัศนคติ หมายถึงความคิดเห็นที่แสดงออก ในคำที่ดีและไม่ดี

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี<sup>1</sup> ได้ศึกษาการจัดศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนในประเทศไทย พบว่า

1. ศูนย์สำหรับเด็กก่อนวัยเรียนมีมาตรฐานในการดำเนินงานแตกต่างกันมาก นอกจากนี้การบริการในรูปของศูนย์เด็กยังไม่ครอบคลุมถึงเด็กที่ยากจน ทำให้เด็กเหล่านั้นเกิดการเสียเปรียบเมื่อเข้ามาอยู่ในชั้นประถมศึกษา
2. รัฐบาลคนนโยบายในการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทำให้เกิดการลงทุนที่ซ้ำซ้อนกันในรูปของบริการสำหรับเด็กในวัยเดียวกันที่อยู่ในห้องที่เดียวกัน
3. ศูนย์ขาดมาตรฐานในการดำเนินงานในด้าน การวางแผนการสอนให้มีคุณภาพ ขาดการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม ขาดบุคลากรที่มีมาตรฐานทำให้บริการที่มีอยู่ไม่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก
4. รัฐบาลคนนโยบายที่แน่นอนในการฝึกบุคลากร ขาดการนิเทศงานที่เหมาะสม การติดตามดูแลการปฏิบัติงานของศูนย์ยังไม่รัดกุม
5. ท้องถิ่นที่ยากจนให้การสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ได้น้อยมาก ทำให้บุคลากรบางประเภทที่ต้องอาศัยค่าตอบแทนจากท้องถิ่นได้รับค่าตอบแทนต่ำ
6. บิดา มารดา ขาดความรู้ในการเลี้ยงดูเด็กทำให้เกิดปัญหาด้านโภชนาการ และขาดการสร้างเสริมพัฒนาทางสติปัญญา นอกจากนี้ยังขาดความเข้าใจในเรื่องการเตรียมความพร้อม จึงมักต้องการให้ศูนย์สอนหนังสือให้เด็ก

ปิยวรรณ วิรัชชัย<sup>2</sup> ได้ศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงดูและสุขภาพอนามัยของเด็กก่อนวัยเรียน โดยศึกษาจากมารดาและเด็กก่อนวัยเรียนกลุ่มละ 150 คน ในภาคการศึกษา 5 โดยใช้แบบสอบถามความเชื่ออย่างไม่มีเหตุผลของมารดาในการเลี้ยงดูเด็ก และแบบตรวจสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาปรากฏว่า ความเชื่ออย่างไม่มีเหตุผลของมารดาในการเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับสุขภาพ

---

<sup>1</sup> สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี การจัดศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนในประเทศไทย โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล กรุงเทพฯ 2522, หน้า 6

<sup>2</sup> ปิยวรรณ วิรัชชัย การศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กและสุขภาพอนามัยของเด็กก่อนวัยเรียน ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร 2521 (อัครสำเนา)

ของ เด็กก่อนวัยเรียน และ เด็กก่อนวัยเรียนที่มารดา มีความเชื่ออย่างไม่มีเหตุผลในการเลี้ยงดูเด็กน้อยจะมีสุขภาพดีกว่ากลุ่มเด็กก่อนวัยเรียนที่มารดา มีความเชื่ออย่างไม่มีเหตุผลในการเลี้ยงดูเด็กมาก นอกจากนี้ยังพบว่าความเชื่อของมารดาในการเลี้ยงดูเด็กขึ้นอยู่กับระดับการศึกษา อาชีพของมารดา อาชีพของบิดาและฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

เกษมสุข เฉลียวศักดิ์<sup>3</sup> ศึกษาความเชื่อของบิดามารดาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูและความกลัวของเด็กก่อนวัยเรียนใน 4 จังหวัดภาคใต้ โดยศึกษาจากบิดามารดาและเด็กก่อนวัยเรียนจำนวนอย่างละ 120 คน จาก 4 จังหวัดภาคใต้ ใช้แบบสอบถามความเชื่อเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน และรูปภาพทดสอบความกลัวของเด็กก่อนวัยเรียน ผลการศึกษาพบว่าความกลัวของเด็กก่อนวัยเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับความเชื่อเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู สถานภาพของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความเชื่อเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน และเด็กหญิงมีความกลัวมากกว่าเด็กชาย

ศรีวรรณ มากชู<sup>4</sup> ศึกษาเปรียบเทียบสุขนิสัยของเด็กก่อนวัยเรียนตามสภาพครอบครัวที่แตกต่างกันในจังหวัดพิษณุโลก โดยศึกษาจากเด็กก่อนวัยเรียนที่มีอายุ 4 - 6 ขวบ และอยู่กับบิดามารดาในเขตเทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เป็นเด็กที่เข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลแล้ว 30 คน และยังไม่ได้เข้าเรียนอีก 30 คน ใช้แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูเด็กและรายละเอียดส่วนตัวของบิดามารดากับแบบสอบถามเพื่อใช้ในการสังเกตและสัมภาษณ์สุขนิสัยเด็กวัยก่อนเข้าเรียน ผลการศึกษาพบว่า กรณีที่ไม่คำนึงถึงสถานภาพการเข้าเรียนของเด็ก เด็กที่บิดามารดาให้การอบรมเลี้ยงดูต่างกัน และมารดาที่มีสภาพการทำงานต่างกันมีสุขนิสัยไม่แตกต่างกัน และเด็กที่มีสภาพการเรียนต่างกันมีสุขนิสัยแตกต่างกัน นอกจากนี้ยังพบว่า เด็กเฉพาะกลุ่มที่เข้าเรียนในโรงเรียนและเฉพาะกลุ่มที่ยังไม่ได้เข้าเรียนตามสภาพครอบครัวที่แตกต่างกันมีสุขนิสัยไม่แตกต่างกัน

---

<sup>3</sup> เกשמสุข เฉลียวศักดิ์ ความเชื่อของบิดามารดาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูและความกลัวของเด็กก่อนวัยเรียนใน 4 จังหวัดภาคใต้ วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521 (อัครสำเนา)

<sup>4</sup> ศรีวรรณ มากชู การศึกษาเปรียบเทียบของเด็กวัยก่อนเข้าเรียนตามสภาพครอบครัวที่แตกต่างกันในจังหวัดพิษณุโลก วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521 (อัครสำเนา)

วิธีนี้ ชิคเชิควงศ์<sup>5</sup> ได้ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะนิสัยในการบริโภคและการเจริญเติบโตของเด็กวัยก่อนเรียนที่มาจากสภาพครอบครัวต่างกันในจังหวัดนครราชสีมา โดยศึกษาจากนิตยสารคาและเด็กวัยก่อนเรียนที่มีอายุ 2 - 5 ปี จำนวนอย่างละ 60 คน ใช้แบบสอบถามรายละเอียดส่วนตัว แบบสอบถามสังเกตพฤติกรรม แบบสัมภาษณ์ลักษณะนิสัยในการบริโภคของเด็กวัยก่อนเรียน แบบสำรวจชนิดอาหารที่เด็กวัยก่อนเรียนบริโภคแต่ละวัน และแบบบันทึกการเจริญเติบโตโดยน้ำหนักและส่วนสูง เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า เด็กก่อนวัยเรียนที่มาจากสภาพครอบครัวที่แตกต่างกันในด้านการศึกษา สถานภาพการทำงาน สถานภาพครอบครัว สถานภาพทางเศรษฐกิจ ความเชื่อในการบริโภคและการอบรมเลี้ยงดูของนิตยสารคาจะมีลักษณะนิสัยในการบริโภคต่างกัน ชนิดของอาหารที่บริโภคต่างกัน ขนาดของครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะนิสัยในการบริโภค สถานภาพการทำงานและขนาดของครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับชนิดอาหารที่เด็กบริโภค เด็กที่มาจากสถานภาพครอบครัวที่การศึกษา สถานภาพเศรษฐกิจ ขนาดของครอบครัว ความเชื่อในการบริโภคและการอบรมเลี้ยงดูของนิตยสารคาต่างกัน การเจริญเติบโตของเด็กจะแตกต่างกัน สถานภาพการทำงานและสถานภาพครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับการเจริญเติบโตของเด็ก

อุไรวรรณ หงษ์เหมื่อน<sup>6</sup> ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์ปัญญากับดัชนีภาวะโภชนาการของเด็กวัยก่อนเรียนในสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวันในกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาจากเด็กอายุระหว่าง  $2\frac{1}{2}$  -  $4\frac{1}{2}$  ปีในสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวันในกรุงเทพมหานคร จำนวน 81 คน จากสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน 4 แห่ง ผลการศึกษาพบว่า ครรชนภาวะโภชนาการ โดยเฉพาะน้ำหนักและส่วนสูงมีความสัมพันธ์กับเชาวน์ปัญญาทุกกลุ่มอายุ

---

<sup>5</sup> วิธีนี้ ชิคเชิควงศ์ การศึกษาเปรียบเทียบลักษณะนิสัยในการบริโภคและการเจริญเติบโตของเด็กวัยก่อนเรียนที่มาจากสภาพครอบครัวต่างกัน ในจังหวัดนครราชสีมา วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521 (อัครสำเนา)

<sup>6</sup> อุไรวรรณ หงษ์เหมื่อน ความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์ปัญญากับครรชนภาวะโภชนาการของเด็กวัยก่อนเรียนในสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน ในกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521 (อัครสำเนา)

เส้นรอบแขนมีความสัมพันธ์กับเช่าวับัญญาในวงอายุ 37 - 42 เดือน เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะ เศรษฐกิจและการศึกษาสูง จะมีภาวะโภชนาการดีกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะ เศรษฐกิจและการศึกษาต่ำ และภาวะโภชนาการที่แตกต่างกันจะทำให้เช่าวับัญญาแตกต่างกัน

จินตนา เนียมเปี้ย <sup>7</sup> ได้ศึกษาเรื่องพัฒนาการทางภาษาคำนจำนวนถ้อยคำและความซับซ้อนของประโยคของเด็กก่อนวัยเรียนจากเด็กในเขตจังหวัดพิษณุโลกและสุโขทัย จังหวัดละ 2 อำเภอ ชาย 62 คน หญิง 58 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามมิก้า มารดา รูปภาพและเทปบันทึกเสียง ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูง เด็กที่บิดามารดามีการศึกษาคดี เด็กที่บิดามารดามีอาชีพรับราชการและค้าขาย เด็กที่อยู่ในครอบครัวขนาดเล็กมีพัฒนาการทางภาษาทั้งสองด้านดีกว่าเด็กที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ เด็กที่มีการศึกษาคำ เด็กที่บิดามารดามีอาชีพอื่น ๆ และเด็กที่อยู่ในครอบครัวขนาดใหญ่ตามลำดับและเด็กที่มีอายุสูง เด็กหญิง เด็กในเมืองมีพัฒนาการทางภาษาคำนทั้งสองด้านดีกว่าเด็กที่มีอายุน้อยกว่าเด็กชาย และเด็กชนบทตามลำดับ

---

<sup>7</sup> จินตนา เนียมเปี้ย พัฒนาการทางภาษาคำนจำนวนถ้อยคำและความซับซ้อนของประโยคของเด็ก่อนวัยเรียน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521 (อัครดำเนา)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ลักษณะโดยทั่วไปของการจัดศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน

1. ส่วนผู้ดำเนินการ

ประชากรที่สำรวจในจังหวัดอุทัยธานีมีศูนย์จำนวน 19 ศูนย์ จำแนกตามสังกัดผู้ดำเนินงานได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน จำแนกตามสังกัดผู้ดำเนินงานในจังหวัดอุทัยธานี ปี 2525

หน่วยงานที่รับผิดชอบ	จำนวน	ร้อยละ
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด	1	5.26
ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน	1	5.26
โรงเรียนราษฎร์	3	15.79
พัฒนาชุมชน	11	57.89
สำนักงานสาธารณสุข	3	15.79

จากตาราง แสดงให้เห็นหน่วยราชการที่ดำเนินการจัดศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนนั้นประกอบด้วยหน่วยงานใหญ่ ๆ 3 สังกัด คือ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ อันประกอบด้วย สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดอุทัยธานี โรงเรียนราษฎร์ สังกัดกระทรวงมหาดไทย คือ พัฒนาชุมชน และสังกัดกระทรวงสาธารณสุขคือ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุทัยธานี

2. ลักษณะของศูนย์

2.1 ระดับชั้นที่เปิดสอน

ศูนย์ที่สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา มีชั้นอนุบาล 1 - 2 ศูนย์ สังกัดศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนมีเฉพาะชั้นเด็กเล็กที่ต่ำกว่าชั้นอนุบาล โรงเรียนราษฎร์ มีชั้นเด็กเล็กที่ต่ำกว่าอนุบาลและชั้นอนุบาล 1 - 2 ศูนย์ที่ดำเนินการ โดยพัฒนาชุมชนและศูนย์ที่สังกัดสำนักงานสาธารณสุข มีเฉพาะชั้นเด็กเล็กที่ต่ำกว่าอนุบาล

## 2.2 ขวงอายุเด็กที่รับเข้าศูนย์

ศูนย์แต่ละแห่งจะกำหนดอายุเด็กที่จะรับเข้าแตกต่างกัน จากการสำรวจพบว่าช่วงอายุต่ำสุด สูงสุดเฉลี่ยที่ศูนย์ต่าง ๆ รับเด็ก มีดังนี้

ตารางที่ 2 ขวงอายุต่ำสุด - สูงสุดโดยเฉลี่ยที่ศูนย์รับเด็กก่อนวัยเรียนรับไว้ จำแนกตามสังกัด ในปี 2525

หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ขวงอายุ	
	ต่ำสุด	สูงสุด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด	2 $\frac{1}{2}$	4
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน	2	3 $\frac{1}{2}$
โรงเรียนราษฎร์	3	5
พัฒนาชุมชน	2 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{1}{2}$
สำนักงานสาธารณสุข	2 $\frac{1}{2}$	4 $\frac{1}{2}$

## 2.3 จำนวนเด็กและจำนวนเด็กเฉลี่ยในศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนจังหวัดอุทัยธานี ปี 2525

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนเด็กและจำนวนเฉลี่ยของศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน ปี 2525

หน่วยงานที่รับผิดชอบ	จำนวนเด็ก	จำนวนเฉลี่ย
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด	50	
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน	50	
โรงเรียนราษฎร์		185
พัฒนาชุมชน		48
สำนักงานสาธารณสุข		26

จำนวนเด็กของศูนย์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาและศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน มีจำนวน 50 คน โรงเรียนราษฎร์มีจำนวนเด็กเฉลี่ยสูงถึง 185 คน ศูนย์ที่สังกัดพัฒนาชุมชน มีจำนวนเด็กเฉลี่ย 48 คน ศูนย์ที่สังกัดสาธารณสุขมีจำนวนเด็กเฉลี่ยน้อยสุดมี 26 คน

#### 2.4 วัตถุประสงค์ของศูนย์

จากแบบสำรวจได้ประมวลวัตถุประสงค์ของศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนไว้ 6 วัตถุประสงค์ และเมื่อได้รวบรวมคำตอบจากแบบสำรวจแล้วมีวัตถุประสงค์ที่ศูนย์ต่าง ๆ กำหนดไว้ดังต่อไปนี้

ศูนย์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา มีวัตถุประสงค์

- แบ่งเบาภาระผู้ปกครอง
- สนองความต้องการของชุมชน
- เสี่ยงดูแลเด็กเจริญเติบโตทั้งร่างกายและจิตใจอย่างถูกต้อง
- ปลูกฝังสุขนิสัยที่ดีปรับตัวให้เข้ากับสังคม ให้เด็กช่วยเหลือตนเอง

ศูนย์สังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน มีวัตถุประสงค์เรียงลำดับดังนี้

- แบ่งเบาภาระผู้ปกครอง
- สนองความต้องการของชุมชน
- วางรากฐานการศึกษาก่อนเข้าเรียนชั้นประถมศึกษา
- เสี่ยงดูแลเด็กให้เจริญเติบโตทั้งร่างกายและจิตใจอย่างถูกต้อง
- ปลูกฝังสุขนิสัยที่ดี ปรับตัวให้เข้ากับสังคม ให้เด็กช่วยเหลือตนเอง

ศูนย์สังกัดพัฒนาชุมชน และสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับ ศูนย์ที่สังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน

#### 2.5 เกณฑ์ในการรับเด็กเข้าศูนย์

แต่ละศูนย์มีเกณฑ์รับเด็กเข้าเรียนดังนี้ ศูนย์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา ใช้วิธีจับฉลาก ศูนย์สังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนรับตามลำดับสมัคร ก่อน - หลัง ศูนย์สังกัดพัฒนาชุมชน สังกัดสาธารณสุขและโรงเรียนราษฎร์ มีเกณฑ์รับตามลำดับสมัคร ก่อน - หลัง และมีบางศูนย์ของพัฒนาชุมชนและสาธารณสุขที่รับเด็กกำพร้าและเด็กยากจน

2.6 เวลาทำงานของศูนย์ในหนึ่งวัน

จำนวนชั่วโมงที่เปิดทำการในหนึ่งวันของศูนย์ต่าง ๆ นับตั้งแต่เปิดทำการจนถึงปิดทำการในแต่ละสังกัดไม่เท่ากัน ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 แสดงเวลาทำงานในหนึ่งวันของศูนย์ต่าง ๆ จำแนกตามสังกัด

หน่วยงานที่รับผิดชอบ	จำนวนชั่วโมง	จำนวนเฉลี่ย
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด	7	
ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน	10	
โรงเรียนราษฎร์		7
พัฒนาชุมชน		7
สาธารณสุขจังหวัด		6 ชั่วโมง 30 นาที

โดยเฉลี่ยแต่ละศูนย์มีเวลาทำงานประมาณ 7 ชั่วโมง สำหรับศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนนั้น ทั้งครูและคนงานจะพักประจำภายในศูนย์ และเวลาที่สำรวจได้รวมทั้งเวลาใช้ในการซื้อและเตรียมอาหารว่างมีอยู่เข้าด้วยกัน

2.7 กิจกรรมของเด็กภายในหนึ่งสัปดาห์

กิจกรรมต่าง ๆ ที่ศูนย์จัดให้เด็กในหนึ่งสัปดาห์ส่วนใหญ่จะคล้ายคลึงกัน คือ ร้องเพลง เล่นกีฬา ฝึกสุขนิสัย เล่น นอน รับประทานอาหารกลางวันและอาหารว่าง มีศูนย์ที่ตั้งกักสำนักงานการประถมศึกษาและศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนที่ไม่ได้สอนหนังสือ นอกนั้นแล้วจะสอน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะสนองความต้องการของผู้ปกครองที่อยากให้เด็กอ่านออกเขียนได้โดยไม่คำนึงถึงธรรมชาติของเด็กด้วยนี้

3. บริการต่าง ๆ ที่ศูนย์จัดให้แก่เด็ก

บริการที่จัดให้ได้แก่การตรวจสุขภาพ น้ำดื่ม น้ำใช้ การจัดอาหารกลางวันและอาหารว่าง บริการเหล่านี้แตกต่างกันไปตามหน่วยงาน ดังต่อไปนี้

3.1 การตรวจสุขภาพ

การตรวจสุขภาพเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับเด็กในวัยก่อนเรียนมากเพราะเด็กกำลังเจริญเติบโตทั้งทางร่างกายและสติปัญญา ผู้ตรวจจะเป็นเจ้าหน้าที่อนามัย ส่วนการตรวจที่ไม่ใช้วิธีการหรือเทคนิคเฉพาะ เช่นการตรวจเล็บ ครูของศูนย์จะเป็นผู้ดำเนินการเอง

### 3.2 น้ำดื่มน้ำใช้

การจัดน้ำดื่มน้ำใช้ของศูนย์ต่าง ๆ มีดังนี้ ศูนย์ที่สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน โรงเรียนราษฎร์ ส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในเขตเทศบาล สุขาภิบาล น้ำที่ใสจะเป็นน้ำปะปาและน้ำฝน ส่วนศูนย์สังกัดพัฒนาชุมชนและสาธารณสุขส่วนใหญ่จะเป็นศูนย์ที่ตั้งอยู่นอกเขตสุขาภิบาล น้ำที่ใสจะใช้น้ำบาดาลและน้ำฝน

3.3 การจัดอาหารกลางวัน ศูนย์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาและโรงเรียนราษฎร์จะจัดบริการอาหารกลางวันหรือให้ผู้ปกครองจัดอาหารกลางวันมาจากบ้านให้ ศูนย์ที่สังกัดพัฒนาชุมชนและสำนักงานสาธารณสุขจะมีอาหารกลางวันหรือให้เด็กนำอาหารมาจากบ้านและมีบางศูนย์ที่ให้เด็กซื้อทานในบริเวณใกล้เคียงบ้างแต่มีจำนวนน้อยเพียง 2 ศูนย์ เป็นสังกัดละ 1 ศูนย์

### 3.4 การจัดอาหารว่าง

เด็กก่อนวัยเรียนต้องการอาหารบ่อยครั้งกว่าผู้ใหญ่ จึงมีการจัดอาหารว่างให้เด็ก จากการสำรวจพบว่า ศูนย์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาและศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจัดอาหารว่างวันละ 2 ครั้ง เข้าและบ่าย โรงเรียนราษฎร์จัดอาหารว่าง 1 ครั้ง ในตอนบ่าย ศูนย์ที่สังกัดพัฒนาชุมชนส่วนใหญ่จะจัดอาหารว่าง 1 ครั้งในตอนบ่าย มีอยู่หนึ่งศูนย์ที่จัด 2 ครั้ง เข้า บ่าย มีหนึ่งศูนย์ที่จัดสัปดาห์ละ 1 ครั้งและมีอยู่ 2 ศูนย์ที่ไม่ได้จัดอาหารว่างเลย สำหรับศูนย์ที่สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจัดอาหารว่างในตอนบ่าย สรุปและอภิปราย

กล่าวโดยสรุปจากการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า บริการสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนซึ่งจัดในรูปของศูนย์เด็กในจังหวัดอุทัยธานีได้มีหลายหน่วยงานได้จัดขึ้น คือ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน พัฒนาชุมชน โรงเรียนราษฎร์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ถ้าแบ่งตามเกณฑ์อายุเด็ก พอสรุปได้ดังนี้

1. ศูนย์ที่รับเด็กอายุอย่างต่ำประมาณ 2 - 3<sup>1</sup> ปี ได้แก่ศูนย์ที่สังกัดศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน พัฒนาชุมชน สาธารณสุข โดยมีวัตถุประสงค์มุ่งเน้นไปในทางแม่เบาะการะผู้ปกครอง นอกจากนี้ยังมีการจัดในโรงเรียนราษฎร์

2. ศูนย์ที่รับเด็กอายุอย่างต่ำประมาณ 4 ปี ได้แก่โรงเรียนอนุบาลและชั้นเด็กเล็กของโรงเรียนราษฎร์ จุดมุ่งหมายของศูนย์ประเภทนี้คือ เตรียมเด็กให้พร้อมที่จะเรียนในชั้นประถมปีที่ 1

การจัดกิจกรรมให้กับเด็กจะคล้ายคลึงกัน มีโรงเรียนราษฎร์ ศูนย์ของพัฒนาชุมชน และสาธารณสุขที่มีกิจกรรมการสอนหนังสือ บริการต่าง ๆ ที่ศูนย์ให้แก่เด็กได้แก่ การตรวจสุขภาพ บริการน้ำดื่ม น้ำใช้ การจัดอาหารกลางวันและอาหารว่าง การปฏิบัติแต่ละศูนย์แตกต่างกัน แต่ส่วนใหญ่จะ จัดบริการไว้ให้เด็ก

ตอนที่ 2 อาคาร สถานที่ตั้ง และสภาพแวดล้อมของศูนย์

2.1 สภาพของอาคาร โดยทั่วไปของศูนย์

ศูนย์ที่ตั้งสำนักงานการประถมศึกษา ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน  
โรงเรียนราษฎร์ จะเป็นอาคารถาวร ศูนย์ที่สังกัดพัฒนาชุมชนจากจำนวน 11 ศูนย์  
จะเป็นอาคารถาวร 5 ศูนย์ เป็นอาคารชั่วคราว 6 ศูนย์

2.2 จำนวนอาคารที่ใช้ในศูนย์

ศูนย์ที่ตั้งสำนักงานการประถมศึกษา มี 2 หลัง ศูนย์การศึกษาออก  
โรงเรียน มีมากกว่า 2 หลัง โรงเรียนราษฎร์ มีจำนวน 2 หลัง 1 โรง  
และมากกว่า 2 หลัง 3 โรง ศูนย์ที่สังกัดพัฒนาชุมชนโดยเฉลี่ยมีจำนวน 1 หลัง  
และมีอยู่ 2 ศูนย์ที่มี 2 หลัง ศูนย์สังกัดสาธารณสุขเฉลี่ยมี 1 หลัง

2.3 สถานที่ตั้งของศูนย์

ศูนย์ที่ตั้งสำนักงานการประถมศึกษา ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน  
โรงเรียนราษฎร์มีสถานที่ตั้งเป็นเอกเทศ ศูนย์ที่สังกัดพัฒนาชุมชนใช้ร่วมกับบริเวณโรง  
เรียนประถมศึกษา 2 ศูนย์ ใช้ร่วมกับบริเวณวัด 2 ศูนย์ นอกนั้นมีที่ตั้งเป็นเอกเทศ  
ศูนย์ที่สังกัดสาธารณสุขมีที่ตั้งเอกเทศ 1 ศูนย์ ใช้ร่วมกับบริเวณสถานีอนามัย 2 ศูนย์

2.4 บริเวณที่ร่มภายในศูนย์สำหรับนักเรียนพักผ่อน

โดยเฉลี่ยมีพอสมควร ของโรงเรียนราษฎร์จะมีบริเวณกว้างขวางพอ  
ของพัฒนาชุมชนและสาธารณสุขบางศูนย์มีเล็กน้อยและจะเป็นศูนย์ที่อาศัยร่วมกับหน่วยงานอื่น

2.5 สนามสำหรับเด็ก

ศูนย์ที่ตั้งสำนักงาน การประถมศึกษา และศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนมีสนามโดย  
เฉพาะ โรงเรียนราษฎร์มีสนามโดยเฉพาะ 2 แห่ง ใช้ร่วมกับเด็กโต 1 แห่ง  
ศูนย์ของพัฒนาชุมชนเป็นบริเวณเฉพาะ 7 ศูนย์ ใช้ร่วมกับเด็กโต 2 ศูนย์และไม่มีสนาม  
สำหรับเด็กเลย 2 ศูนย์ ของสาธารณสุขมีสนามโดยเฉพาะ 1 ศูนย์ใช้ร่วมกับเด็กโต  
หนึ่งศูนย์ และไม่มีเลย 1 ศูนย์

## 2.6 ลักษณะพื้นสนาม

ศูนย์สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจะเป็นสนามหญ้าและทรายพื้นเรียบ ศูนย์ การศึกษานอกโรงเรียนมีลักษณะดินปนทราย สนามหญ้าและทรายพื้นเรียบซึ่งเหมือนกับโรงเรียนราษฎร์ พัฒนาชุมชนและสาธารณสุขส่วนใหญ่เป็นสนามหญ้าและทรายพื้นเรียบ

## 2.7 เครื่องเล่นประจำสนาม

ทุกศูนย์จะมีเหมือนกันคือ ชิงช้า กระดานลื่น ไม้กระดก โคร่งเหล็ก ของสำนักงานการประถมศึกษาและศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนมีเพิ่มเติม เช่น รถไฟ เรือโยก

### สรุปและอภิปรายผล

กล่าวโดยสรุปในค่านที่ตั้งของศูนย์ ส่วนใหญ่จะมีสภาพที่ตั้งเป็นเอกเทศ มี บางศูนย์ของพัฒนาชุมชนและสาธารณสุขจังหวัดที่มีสถานที่ตั้งร่วมกับหน่วยงานอื่น เช่น โรงเรียนประถมศึกษา หรือสถานอนามัย โดยเฉลี่ยโดยทั่วไปศูนย์ทุกสังกัดมีสถานที่ร่มพอเพียง ส่วนสนามเด็กเล่นศูนย์พัฒนาชุมชนมีบางศูนย์ใช้ร่วมกับเด็กโต ของสาธารณสุขไม่มีสนามเลย หนึ่ง เป็นศูนย์ที่อาศัยสถานอนามัย สภาพสนามที่มีของศูนย์ทั่วไปจะเป็นสนามหญ้า ทราย เครื่องเล่นประจำสนามโดยทั่วไปจะมีชิงช้า กระดานลื่น ไม้กระดก โคร่งเหล็ก จะมีศูนย์สังกัดสำนักงานการประถม ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน โรงเรียนราษฎร์ ที่มีของเล่นเพิ่มเติม

ตอนที่ 3 บุคคลากรของศูนย์

3.1 จำนวนบุคลากรจำแนกตามเพศ

ตารางที่ 5 แสดงจำนวน เพศ บุคลากรที่มีในศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนจังหวัดอุทัยธานี ปี 2525

หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ชาย	หญิง	รวม	เฉลี่ย
สำนักงานการประถมศึกษา	1	10	11	
ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน	-	5	5	
โรงเรียนราษฎร์	11	50	61	20.3
พัฒนาชุมชน	2	25	27	2.5
สำนักงานสาธารณสุข	-	6	6	2
<b>รวม</b>	<b>14</b>	<b>96</b>	<b>110</b>	

จากการสำรวจจำนวนบุคลากรที่มีในศูนย์ทุกสังกัดมีจำนวน 110 คน เป็นชาย 14 คน หญิง 96 คน ศูนย์ที่ไม่มีบุคลากรชายเลยได้แก่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน และสาธารณสุข จากจำนวนที่มีโรงเรียนราษฎร์มีจำนวนเฉลี่ยสูงถึง 20 คน สาธารณสุขมีจำนวนเฉลี่ยน้อยสุด เฉลี่ย 2 คนต่อศูนย์

3.2 ประเภทของบุคลากรที่มีในศูนย์

ตารางที่ 6 ประเภทของบุคลากรที่มีในศูนย์ต่าง ๆ จำแนกตามสังกัด ปี 2525

หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ครู	ครูพิเศษ	พยาบาล	ผู้ดูแล	คนครัว	ภารโรง
สำนักงานการประถมศึกษา	2	2	1	2	2	2
ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน	1	-	-	3	1	-
โรงเรียนราษฎร์	38	7	-	2	3	2
พัฒนาชุมชน	-	3	-	17	2	1
สาธารณสุข	-	1	-	4	-	-

จากประเภทของบุคคลากรที่มี โรงเรียนราษฎร์จะมีครูมากที่สุดจำนวน 38 คน ของพัฒนาชุมชนและสาธารณสุขไม่มีบุคคลากรประเภทครูเลย ครูพิเศษโรงเรียนราษฎร์มีมากที่สุด จำนวน 7 คน ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนไม่มีครูพิเศษ พยาบาลนั้นมีเฉพาะศูนย์ที่ตั้งสำนักงานการประถมศึกษาแห่งเดียว จำนวนผู้ดูแลของพัฒนาชุมชนมีมาก จำนวน 17 คน คนครัวของโรงเรียนราษฎร์มีจำนวนมากในขณะที่ของสาธารณสุขไม่มีเลย คนงานภารโรงที่มีมากที่สุดคือสำนักงานการประถมและโรงเรียนราษฎร์มี 2 คน ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนกับสาธารณสุขไม่มีเลย สำหรับศูนย์ของพัฒนาชุมชนมีผู้ประสานงานอยู่ 2 ศูนย์ ศูนย์ละ 1 คน

### 3.3 วุฒิของบุคคลากร

จากการสำรวจของศูนย์ทุกสังกัดพบว่าวุฒิของบุคคลากรในระดับชั้น ป. 7 หรือต่ำกว่ามีจำนวนสูงถึง 29 คน ส่วนมากจะเป็นคนงาน ภารโรง รองลงมาคือ วุฒิระดับมัธยมปลาย จำนวน 24 คนส่วนมากจะเป็นผู้ดูแลเด็ก วุฒิระดับมัธยมต้นมี 21 คน จะเป็นผู้ดูแล วุฒิ ปกศ.สูง อนุปริญญาหรือเทียบเท่ามี 23 คน ส่วนมากจะเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนอนุบาล โรงเรียนราษฎร์ วุฒิปริญญาตรีมีน้อยที่สุด จำนวน 3 คน เป็นครูของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน 1 คน ของโรงเรียนอนุบาล 2 คน

#### สรุปและอภิปรายผล

บุคคลากรที่มีอยู่ในศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนมีหลายประเภท จำแนกตามเพศ พบว่ามีเพศหญิงมากกว่าชาย วุฒิของบุคคลากรในระดับชั้น ป. 7 หรือต่ำกว่ามีจำนวนมากที่สุด ส่วนมากจะเป็นคนงาน ภารโรง คนครัว วุฒิปริญญาตรีมีน้อยสุดและจะเป็นครูผู้สอนของโรงเรียนอนุบาลกับศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน

๓. ตอนที่ 4. ที่มาแหล่งรายได้ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน และค่าใช้จ่ายของเด็ก

4.1 รายได้ของศูนย์

จากการสำรวจพบว่า ศูนย์ที่สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาที่มีรายได้จากเงินงบประมาณ เงินที่เก็บจากผู้ปกครองและได้จากเงินบริจาคหรือมูลนิธิ ศูนย์ที่สังกัดศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนและโรงเรียนราษฎร์มีรายได้จากเงินที่เก็บจากผู้ปกครอง ศูนย์ที่สังกัดพัฒนาชุมชนส่วนใหญ่มีรายได้จากผู้ปกครองและเงินที่จากการบริจาคหรือจากมูลนิธิ ศูนย์ที่สังกัดสาธารณสุขจังหวัดมีรายได้จากเงินงบประมาณและเงินที่เก็บจากผู้ปกครอง

4.2 อัตรารายได้ที่เก็บจากผู้ปกครอง

อัตรารายได้ที่เก็บเงินของศูนย์ต่าง ๆ มีอัตรารายได้ที่เก็บไม่เท่ากัน โดยมีรายละเอียดดังนี้ ศูนย์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาเก็บเป็นรายเดือนเดือนละ 200 บาท ศูนย์สังกัดศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนเก็บเป็นรายเดือนเดือนละ 300 บาท โรงเรียนราษฎร์เก็บเป็นรายเทอมแต่ละโรงเรียนเก็บไม่เท่ากัน เสียแล้วเทอมละ 683.30 บาท บางโรงเรียนได้เก็บรวมค่าอาหารกลางวันและอาหารว่างไว้ด้วย สำหรับศูนย์ที่สังกัดพัฒนาชุมชนมีอยู่ 2 ศูนย์ที่เก็บเป็นรายวันวันละ 10 บาท นอกนั้นเก็บเป็นรายเดือน อัตรารายได้ที่เก็บของแต่ละศูนย์ไม่เท่ากัน เสียแล้วเก็บอัตรารายเดือนละ 31.25 บาท ศูนย์ที่สังกัดสาธารณสุขเก็บเป็นรายเดือนเฉลี่ยเก็บเดือนละ 36.66 บาท

4.3 ค่าใช้จ่ายของศูนย์

จากการสำรวจพบว่าค่าใช้จ่ายของศูนย์ส่วนใหญ่จ่ายเป็นเงินเดือนครู เงินเดือนผู้ดูแลเด็ก คนงาน ภารโรง จ่ายเป็นค่าน้ำ ค่าไฟ แต่มีศูนย์บางศูนย์ที่ใช้สถานที่ร่วมกับส่วนราชการหรือวัด ไม่ต้องเสียค่าน้ำ ค่าไฟ นอกนั้นเป็นรายจ่ายอื่น ๆ เช่น ค่าอาหารกลางวันและอาหารว่าง

4.4 ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ของเด็กในศูนย์

นอกจากค่าใช้จ่ายที่จะต้องจ่ายให้ศูนย์แล้ว เด็กจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายเป็นค่าพาหนะในกรณีที่นั่งรถรับจ้างมา สำหรับศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนในตอนแรกเข้าจะเสียค่าใช้จ่าย 500 บาท สำหรับเป็นค่าจัดซื้ออุปกรณ์การนอน ชุดนอน อุปกรณ์เครื่องใช้ส่วนตัวของเด็ก เช่น แก้วน้ำ ถาดอาหาร สำหรับเด็กโรงเรียนราษฎร์จะต้องเสียค่าหนังสือ สมุด ดินสอเพิ่มขึ้น

## ตอนที่ 5 ปัญหาทั่วไป

5.1 โดยเฉลี่ยทั่วไปทุกศูนย์ ครูและผู้ดูแลเด็กให้ความเห็นว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ที่ส่งเด็กเข้ามาเพราะที่บ้านไม่มีคนเลี้ยงดูเด็กมากกว่าที่จะคำนึงถึงความสำคัญของการเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน ปัญหาอีกประการหนึ่งผู้ปกครองหวังว่าเมื่อเด็กเข้ามาอยู่ในศูนย์แล้วจะต้องได้รับการสอนหนังสือโดยไม่คำนึงถึงความพร้อมของเด็กหรือเข้าใจเด็กวัยนี้จะต้องได้รับการเลี้ยงดูและฝึกความพร้อมมากกว่าการเรียนหนังสือ

5.2 ด้านการเงินศูนย์ที่สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนและโรงเรียนราษฎร์ไม่ค่อยมีปัญหาด้านการเงินมากนักเพราะส่วนหนึ่งได้รับจากงบประมาณและผู้ปกครองส่วนใหญ่จะเป็นข้าราชการ พ่อค้า จึงทำให้การจ่ายค่าบำรุงต่าง ๆ ไม่เป็นปัญหา แต่สำหรับศูนย์สังกัดพัฒนาชุมชนและสาธารณสุขมีปัญหาเพราะส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในชนบทซึ่งผู้ปกครองส่วนใหญ่ยากจน การเก็บค่าบำรุงต่าง ๆ ไม่สามารถเก็บได้สูงมากและมีหลายคนที่ไม่สามารถจ่ายเงินได้ งบประมาณที่ได้รับก็น้อยไม่เพียงพอ

5.3 การบริหารงาน ศูนย์แต่ละสังกัดก็มีแนวดำเนินการแตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะยังไม่มีมาตรฐานหรือกฎเกณฑ์สำหรับการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน แม้กระทั่งศูนย์ที่สังกัดหน่วยงานเดียวกัน เช่นพัฒนาชุมชน หรือ สาธารณสุข แต่ละศูนย์ก็มีกิจกรรมไม่เหมือนกัน

5.4 ด้านบุคลากร นอกจากศูนย์ที่สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนแล้ว บุคลากรส่วนใหญ่มีความรู้น้อย บางคนไม่เคยผ่านการอบรมด้านการดูแลเด็กมาก่อน จำนวนบุคลากรทุกประเภทมีจำนวนน้อยเกินไปโดยเฉพาะผู้ดูแลเด็ก

5.5 ด้านอาคารสถานที่ ศูนย์ที่สังกัดพัฒนาชุมชนและสาธารณสุขขาดแคลนสถานที่ไม่สามารถจัดเป็นสัดส่วนได้ ขาดเครื่องเล่นประจำสนาม

สรุปปัญหาส่วนใหญ่จะเกิดมากในศูนย์ที่สังกัดพัฒนาชุมชนและสาธารณสุข ส่วนศูนย์ที่สังกัดสำนักงานการประถมและศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนประสบปัญหาค่อนข้างน้อย

ทัศนคติของผู้ปกครองที่มีเด็กเข้ารับบริการในศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน

จากการสุ่มตัวอย่างผู้ปกครองที่มีเด็กเข้ารับบริการในศูนย์สังกัดละ 20 คน โดยวิธีจับฉลาก ได้สอบถามโดยใช้การสัมภาษณ์ สรุปได้ดังนี้

1. ผู้ปกครองยังมีความรู้เรื่องวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาเด็กก่อนวัยเรียน น้อยมาก ส่วนมากมุ่งหวังเพื่อจะให้เด็กได้เข้าเรียนสถานที่ดี สามารถสอนหนังสือให้อ่านออกเขียนได้ และสาเหตุที่ส่งเด็กเข้ามาเพราะ ไม่มีคนเลี้ยงดูเด็ก เพราะส่วนใหญ่ผู้ปกครองรับราชการ ในรายที่ไม่ได้รับราชการก็ต้องออกประกอบอาชีพ
2. ผู้ปกครองไม่มีความสนใจในกิจกรรมที่ศูนย์จัดให้เด็ก ส่วนใหญ่จะบอกแล้วแต่จะจัดให้
3. ผู้ปกครองมีความพอใจที่มีสถานรับเลี้ยงเด็ก และอยากจะทำให้เป็นหน่วยงานของรัฐดำเนินการ เพราะเสียค่าใช้จ่ายน้อย
4. ในด้านความร่วมมือ ผู้ปกครองบอกยินดีที่จะให้ความร่วมมือตามที่ศูนย์ขอร้อง แต่ผู้ปกครองของเด็กในศูนย์พื้นนาชุมชน และสาขารนสุข ยินดีให้ความร่วมมือในกรณีที่ไม่ใช่บริจาคเป็นเงินเพราะส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรขอให้เป็นในลักษณะดงแรง

สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์และวิธีการ

การวิจัย เรื่องการ จัดศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนในจังหวัดอุทัยธานีมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการ จัดศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนในปี 2525 โดยศึกษาลักษณะทั่วไปของการจัด อาคารสถานที่ตั้ง สภาพแวดล้อม บุคคลากร งบประมาณ และปัญหาทั่วไป โดยศึกษาจากศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนทั้งหมดทุกสังกัดที่เปิดทำการปี 2525 ในจังหวัดอุทัยธานี

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ลักษณะโดยทั่วไปของการจัดศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน

1. ส่วนผู้ดำเนินการ ประกอบด้วยสำนักงานการประถมศึกษา ศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียน โรงเรียนราษฎร์ พัฒนาชุมชน สำนักงานสาธารณสุข

2. ระดับชั้นที่เปิดสอน โดยทั่วไปจะเปิดสอนชั้นต่ำกว่าอนุบาล มีศูนย์ที่สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาที่มีชั้นอนุบาล 1 - 2 สำหรับโรงเรียนราษฎร์มีชั้นก่อนอนุบาล และอนุบาล 1 - 2

3. ช่วงอายุเด็กที่รับเข้าศูนย์แบ่งเป็นสองช่วงใหญ่ ๆ คือ ช่วงอายุระหว่าง 2 - 3 $\frac{1}{2}$  ปี ได้แก่ศูนย์สังกัดศูนย์ศึกษานอกโรงเรียน พัฒนาชุมชน โรงเรียนราษฎร์ สาธารณสุข อีกช่วงหนึ่งตั้งแต่อายุ 4 ปี ได้แก่ศูนย์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาและโรงเรียนราษฎร์

4. วัตถุประสงค์ ศูนย์ที่สังกัดศูนย์ศึกษานอกโรงเรียน พัฒนาชุมชน สาธารณสุข มีวัตถุประสงค์เน้นในทางแบ่งเบาภาระผู้ปกครอง สำหรับโรงเรียนราษฎร์และศูนย์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาเตรียมความพร้อมที่จะให้เด็กเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

5. การรับเด็กเข้าในศูนย์ ของสำนักงานการประถมศึกษาใช้วิธีจับฉลากของศูนย์ศึกษานอกโรงเรียน พัฒนาชุมชน สาธารณสุข โรงเรียนราษฎร์รับลำดับตาม ลมไครก่อน หลัง มีบางศูนย์ของพัฒนาชุมชน และสาธารณสุขที่รับเด็กกำพร้าและเด็กยากจน

6. เวลาทำงานในศูนย์และกิจกรรมที่ศูนย์จัดให้เด็ก โดยเฉลี่ยทั่วไปทุกศูนย์ จะทำงานวันละ 7 ชั่วโมง ยกเว้นศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนที่เวลาการทำงานสูงกว่า เพราะครูและเจ้าหน้าที่จะพักอยู่ในศูนย์เป็นส่วนใหญ่ กิจกรรมที่ศูนย์จัดให้เด็กในหนึ่งสัปดาห์ส่วนใหญ่จะคล้ายกัน คือ ร้องเพลง เล่นทาน ฝึกสุขนิสัย เล่น นอน รับประทานอาหารกลางวันและอาหารว่าง มีโรงเรียนราษฎร์ พัฒนาชุมชน สาธารณสุข ที่มีการสอนหนังสือด้วย

7. บริการที่ศูนย์จัดให้เด็ก บริการที่ศูนย์จัดได้แก่การตรวจสุขภาพหนึ่ง ) ส่วนมากจะทำโดยเจ้าหน้าที่อนามัย บริการน้ำดื่มน้ำใช้ที่สะอาด น้ำบาดาล มีศูนย์สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา โรงเรียนราษฎร์ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนมีน้ำสะอาดใช้ การจัดอาหารกลางวันมี 2 ลักษณะคือ ศูนย์จัดบริการให้อย่างหนึ่ง หรือให้นักเรียนจัดนำมาจากบ้านซึ่งมีบ้างในโรงเรียนราษฎร์ พัฒนาชุมชน สาธารณสุข การจัดอาหารว่างมีศูนย์ การศึกษาอกโรงเรียนจัด 2 ครั้ง เช้าบ่าย นอกจากนั้นจัด 1 ครั้ง ตอนบ่าย มีบางศูนย์ของพัฒนาชุมชนที่จัดสัปดาห์ละ 1 ครั้ง และไม่ได้จัดเลย

ตอนที่ 2 อาคาร สถานที่ตั้ง และสภาพแวดล้อม

1. อาคารและสถานที่ตั้ง ส่วนใหญ่จะมีที่ตั้งเป็นเอกเทศ มีบางศูนย์ของพัฒนาชุมชนและสาธารณสุขที่ใช้สถานที่ร่วมกับหน่วยงานอื่น เช่น โรงเรียนประถมศึกษาหรือสถานีอนามัย

2. สภาพแวดล้อม โดยเฉลี่ยมีที่ร่มพอเพียงสำหรับเด็ก สนามเด็กเล่นของพัฒนาชุมชนบางศูนย์ใช้ร่วมกับเด็กโต แต่ของสาธารณสุขไม่มีเลย สภาพสนามที่มีจะเป็นสนามหญ้า ดินปนทราย เครื่องเล่นที่มีจะคล้ายคลึงกันเช่น ชิงช้า กระดานเดิน กระดานหก มีของสำนักงานการประถมศึกษา ศูนย์การศึกษาอกโรงเรียน เชียง เชียงใหม่ โรงเรียนราษฎร์ จะมีเพิ่ม

ตอนที่ 3 บุคลากรของศูนย์

เมื่อจำแนกตามเพศพบว่า มีเพศหญิงมากกว่าเพศชาย วุฒิของบุคลากรในระดับชั้นป. 7 หรือต่ำกว่ามีจำนวนมากส่วนมากจะเป็นคนงานภารโรง คนครัว วุฒิปริญญาตรีมีน้อย เป็นครูของศูนย์การศึกษาอกโรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

ตอนที่ 4 ที่มาแหล่งรายได้ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ค่าใช้จ่ายของเด็ก

1. ที่มาของรายได้ มีของศูนย์ที่สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาที่ได้รับงบประมาณจากทางราชการ นอกนั้นจะได้จากการเก็บค่าบำรุงจากผู้ปกครอง อัตราการเก็บศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนเก็บเป็นรายเดือน มีค่าธรรมเนียมแรกเข้า โรงเรียนราษฎร์ เก็บเป็นเทอม พัฒนาชุมชนและสาธารณสุขเก็บเป็นเดือนหรือรายวันและมีบริการฟรี เป็นบางกรณี เช่น เด็กกำพร้าหรือยากจน

2. ค่าใช้จ่ายของศูนย์ ส่วนใหญ่จ่ายเป็นค่าเงินเดือนของครูและบุคลากร คณงาน การโรง รองลงไปได้แก่ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าอาหารกลางวันและอาหารว่าง

3. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ของเด็ก จะจ่ายเป็นค่ารถรับจ้าง ค่าอาหารกลางวันหรืออาหารว่าง มีโรงเรียนราษฎร์ที่มีจ่ายเป็นค่าหนังสือ สมุด ดินสอ

ตอนที่ 5 ปัญหาโดยทั่วไป

1. ทั่วไปผู้ปกครองไม่เข้าใจว่าการส่งเด็กเข้าศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนนั้นเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กแต่มุ่งหวังที่จะให้เด็กได้เรียนหนังสือ

2. ปัญหาเรื่องการเงิน ทุกศูนย์ประสบปัญหาด้านการเงินเหมือนกันคือ รายได้ที่ศูนย์ได้รับนั้นยังน้อยเกินไป ทำให้การดำเนินงานเห็นไปอย่างไม่เต็มที่

3. ปัญหาด้านการบริหาร แต่ละสังกัดมีแนวทางดำเนินงานของตนเองและไม่เหมือนกัน แม้แต่ในสังกัดเดียวกันยังปฏิบัติไม่เหมือนกัน ผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ได้รับการอบรมระยะสั้น มีหลายศูนย์ที่ผู้ดูแลเด็กยังไม่เคยได้รับการอบรมเรื่องการเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนเลย ปัญหาและข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานที่รับผิดชอบ จากการสำรวจศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนในจังหวัดอุทัยธานี มีหน่วยงานที่รับผิดชอบ 5 หน่วยงานที่ใหญ่ ๆ คือ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน โรงเรียนราษฎร์ พัฒนาชุมชน สาธารณสุข การที่มีหน่วยงานรับผิดชอบมากทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในค่านวัตกรรมส่งเสริมการดำเนินงาน สถานที่ที่ดำเนินงาน ซึ่งนอกจากไม่ประหยัดแล้วยังเป็นการยากที่จะพัฒนาให้ดีขึ้น แนวดำเนินการของแต่ละศูนย์ก็แตกต่างกันและแต่ละสังกัดไม่มีการประสานงานกัน ซึ่งลักษณะดังกล่าวย่อมจะมีผลกระทบไปยังตัวเด็กด้วย

จากปัญหาดังกล่าวขอเสนอแนะแนวทางในการดำเนินงานดังนี้

1.1 ควรจัดให้มีหน่วยงานกลางในการประสานงานหรือเป็นแบบอย่างในการดำเนินงานศูนย์ เป็นที่อบรมครูหรือพี่เลี้ยงเด็ก กำหนดแนวปฏิบัติให้เป็นแนวเดียวกัน คุณภาพแล้วศูนย์ที่ตั้งที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดคือ โรงเรียนอนุบาลจะพร้อมและเหมาะสม ควบคู่การตั้งปวงและจะเป็นการสนองตามแนวนโยบายตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 5 ในเรื่องการศึกษาตอนประถมศึกษาที่จะให้ตั้งโรงเรียนอนุบาลไว้เพื่อเป็นแบบอย่างในการจัดการเรียนการสอนก่อนวัยเรียนและเพื่อพัฒนาวิจัยหารูปแบบการจัดการศึกษาเด็กก่อนวัยเรียน

1.2 ควรให้มีการประสานงานร่วมมือกันในระหว่างหน่วยงานซึ่งกันและกัน ทั้งนี้โดยจัดกิจกรรมในลักษณะผสมผสาน (Integrated program) มากกว่าที่จะจัดแยกกัน ทั้งนี้เพื่อให้บริการได้ตามความต้องการจำเป็นของท้องถิ่น

2. บุคคลากร จากการจัดที่มีหน่วยงานรับผิดชอบมากและขาดการประสานงาน ทำให้แต่ละศูนย์ก็มีประเภทของบุคคลากรที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังมีความแตกต่างกันในเรื่อง ค่าตอบแทน วุฒิ รวมทั้งโอกาสที่จะได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติม นอกจากนี้บุคคลากรในศูนย์เองส่วนมากยังไม่เข้าใจหลักและวัตถุประสงค์ของการจัดศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนโดยไปเน้นการฝึกให้เด็กอ่านออกเขียนได้

จากสภาพปัญหาดังกล่าวขอเสนอแนะแนวดำเนินการดังต่อไปนี้

2.1 ควรจัดให้มีการอบรม โดยเน้นการฝึกบุคคลากรให้มีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ และควรเน้นการอบรมให้รู้จักทำอุปกรณ์การเรียนการสอนและการจัดทำกิจกรรมแก่เด็กด้วย และถ้าเป็นไปได้ควรจะได้มีการกำหนดเกี่ยวกับคุณสมบัติของบุคคลากรที่จะปฏิบัติงานในศูนย์

2.2 การให้บริการด้านวิชาการคือนอกจากการฝึกอบรมแล้วหน่วยงานเจ้าสังกัดและสถาบันอื่น เช่น วิทยาลัยครูที่ใกล้เคียงควรจะมีบทบาทในการเผยแพร่ความรู้ โดยอาจจัดทำในรูปการเผยแพร่งาน การวิจัยการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรม การประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์ ตลอดจนหารูปแบบที่เหมาะสมตามสภาพของท้องถิ่น

3. ด้านผู้ปกครอง ปัญหาคือผู้ปกครองยังไม่เข้าใจวัตถุประสงค์การจัดศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน โดยมุ่งจะให้เด็กอ่านออกเขียนได้เป็นสิ่งสำคัญ

จากปัญหาดังกล่าวขอเสนอทางแก้ไขดังนี้

3.1 ให้มีการร่วมมือระหว่างศูนย์เด็กกับชุมชนให้มากขึ้น ควรให้มีการพบปะกันระหว่างผู้ดำเนินการศูนย์กับผู้ปกครองเด็ก เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและชี้แจงให้ผู้ปกครองเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการจัดศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน

บรรณานุกรม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี การจัดศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน  
ในประเทศไทย โรงพิมพ์และท่าปกเจริญผล กรุงเทพฯ 2522

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ  
ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) บริษัทสำนักพิมพ์ พัฒนาศึกษา จำกัด กรุงเทพฯ  
ปิยวรรณ วิรัชชัย การศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กและสุขภาพอนามัยของเด็ก  
ก่อนวัยเรียน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ  
ประสานมิตร 2521 (อัครสำเนา)

เกษมสุข เฉลียวศักดิ์ ความเชื่อของบิดามารดาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูและความกลัว  
ของเด็กก่อนวัยเรียนใน 4 จังหวัดภาคใต้ วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต  
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2521 (อัครสำเนา)

วิณี ชิคเชิควงศ์ การศึกษาเปรียบเทียบลักษณะนิสัยในการบริโภคและการเจริญเติบโต  
ของเด็กก่อนวัยเรียนที่มาจากสภาพครอบครัวต่างกันในจังหวัดนราธิวาส วิทยานิพนธ์  
การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2521 (อัครสำเนา)

อุไรวรรณ หงษ์เหมือน ความสัมพันธ์ระหว่างเซวาร์ปัญญากับครอบครัวในภาวะโภชนาการของเด็ก  
วัยก่อนเรียนในสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวันในกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา  
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2521 (อัครสำเนา)

จินตนา เปียมเปียม พัฒนาการทางภาษาตามจำนวนถ้อยคำและความซับซ้อนของประโยค  
ของเด็กก่อนวัยเรียน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ  
ประสานมิตร 2521 (อัครสำเนา)